

Vergaderjaar 1985–1986

18 803

Wijziging van de Wet op de Raad van State, de Wet administratieve rechtspraak overheidsbeschikkingen en de Vreemdelingenwet

Nr. 7

NOTA VAN WIJZIGING

Ontvangen 14 november 1985

In het voorstel van wet (stuk nr. 2) worden de volgende wijzigingen aangebracht.

A-1

Het opschrift boven het voorstel van wet wordt vervangen door:
Wijziging van de Wet op de Raad van State, de Wet administratieve rechtspraak overheidsbeschikkingen, de Vreemdelingenwet en andere wetten.

A-2

Aan de considerans van het voorstel van wet wordt voor de punt-komma toegevoegd:

alsmede de veelvuldige verwijzingen in Hoofdstuk III, regelende de procedures voor de Afdeling rechtspraak, naar de regelingen die in Hoofdstuk II, voor de Afdeling voor de geschillen van bestuur zijn neergelegd, te vervangen door een uitgeschreven regeling in eerstgenoemd hoofdstuk, en in verband daarmee de verwijzingen in andere wetten naar de Wet op de Raad van State daarmee in overeenstemming te brengen.

A-3

Artikel I wordt als volgt gewijzigd:

I

Onder verlettering van onderdeel H tot I wordt een nieuw onderdeel H ingevoegd, luidende:

H

In artikel 59, derde lid, tweede volzin, wordt «is het bepaalde bij of krachtens de Wet tarieven in burgerlijke zaken van overeenkomstige toepassing» vervangen door: worden bij algemene maatregel van bestuur regels gesteld.

II

In het tot I verletterde onderdeel worden de volgende wijzigingen aangebracht:

A

In artikel 60, vierde lid worden na «gelegenheid» toegevoegd de woorden «in een openbare vergadering» en wordt na de punt een nieuwe volzin toegevoegd, luidende:

De artikelen 44, 49 en 50 zijn van overeenkomstige toepassing.

B

In artikel 60, zesde lid wordt «artikelen 72, 74, 75 en 75a» vervangen door: artikelen 98, 100, 101 en 102.

III

Onder verlettering van onderdeel I tot J worden daarin de volgende wijzigingen aangebracht:

A

In de aanhef wordt «zes» vervangen door: vijf.

B

Het voorgestelde vierde lid van artikel 60a wordt vervangen door:

4. Van de indiener van een verzoek om schorsing of een voorlopige voorziening wordt een recht geheven van f 75. Artikel 32, vijfde lid, tweede volzin, zesde lid en tiende lid, is van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat in het zesde lid in plaats van de woorden «f 110 onderscheidenlijk f 75» wordt gelezen: f 55 onderscheidenlijk f 38.

C

In het voorgestelde achtste lid van artikel 60a wordt na «betrokken orgaan» toegevoegd: onderscheidenlijk de natuurlijke of rechtspersoon tot wie het bestreden besluit zich richt, en wordt «aangevochten besluiten» vervangen door: bestreden besluit.

IV

De onderdelen J tot en met T komen te vervallen. In plaats daarvan komt een nieuw onderdeel K, luidende:

K

De tekst van Hoofdstuk III wordt vervangen door:

HOOFDSTUK III

De Afdeling rechtspraak

TITEL I

Algemene bepalingen

Artikel 63

Een afdeling van de Raad, genaamd Afdeling rechtspraak, is belast met de beslissing van geschillen, haar bij de wet opgedragen.

Artikel 64

1. De Afdeling telt een door Ons te bepalen aantal van tenminste vijf leden, de voorzitter daaronder begrepen.

2. Wij wijzen op voordracht van Onze Minister van Justitie, na overleg met Onze Minister van Binnenlandse Zaken, uit de Raad de voorzitter, de leden en de plaatsvervangende leden van de Afdeling aan, alsmede de staatsraden in buitengewone dienst, die aan werkzaamheden van de Afdeling deelnemen. Voor de aanwijzing doet de Raad een aanbeveling.

3. Is, in bijzondere gevallen, tot verzekering van de dienst vervanging noodzakelijk, dan roept de vice-president plaatsvervangende leden op om aan de werkzaamheden van de Afdeling deel te nemen.

4. Zo nodig worden door de vice-president staatsraden in buitengewone dienst, bedoeld in artikel 4, vierde lid, die door Ons overeenkomstig het bepaalde in het tweede lid zijn aangewezen, opgeroepen.

5. Bij verhindering of ontstentenis van de voorzitter wordt hij vervangen door het naar rang van aanwijzing als lid der Afdeling oudste aanwezige lid.

Artikel 65

1. Om overeenkomstig artikel 64, tweede lid, te kunnen worden aangewezen dienen de voorzitter, de leden en de plaatsvervangende leden van de Afdeling en de staatsraden in buitengewone dienst aan een Nederlandse universiteit of hogeschool in de zin van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs met goed gevolg een doctoraal examen in de faculteit der rechtsgeleerdheid of aan de Open Universiteit, zoals geregeld in de Wet op de Open Universiteit, een doctoraal examen dat daaraan gelijk is te hebben afgelegd.

Dit examen moet drie van de vijf volgende vakken hebben omvat: het Nederlands privaatrecht, staatsrecht, strafrecht, administratief recht en belastingrecht. Heeft het examen slechts twee van deze vakken omvat, dan is vereist dat het tevens betrekking had op de beginselen van één der andere dan wel dat de geëxamineerde tevoren ten genoegen van de faculteit of bij de Open Universiteit, ten genoegen van de commissie voor de examens het bewijs heeft geleverd enige kennis in één der andere vakken te bezitten.

2. De aanwijzing geldt voor het leven. Zij kan slechts op eigen verzoek worden ingetrokken, en vervalt in geval van ontslag als vice-president of lid van de Raad dan wel als staatsraad in buitengewone dienst.

Artikel 66

1. Zonodig splitst de voorzitter de Afdeling in kamers.

2. Elke kamer is belast met een door de voorzitter aangewezen deel van de taak der Afdeling.

3. Zij wordt voorgezeten door de voorzitter der Afdeling of het door hem daartoe aangewezen lid.

4. Bij verhindering of ontstentenis wordt de voorzitter der kamer vervangen door het naar rang van aanwijzing als lid der Afdeling oudste aanwezige lid.

5. De voorzitter bepaalt het aantal leden der kamers op drie of vijf, de voorzitter inbegrepen, en wijst voor elke kamer de leden aan, die daarin zitting zullen hebben.

6. De voorzitter van de Afdeling kan de behandeling van eenvoudige zaken aan een enkelvoudige kamer, bestaande uit één door hem aan te wijzen lid, opdragen. Dit lid is te allen tijden bevoegd, indien naar zijn oordeel de zaak niet van eenvoudige aard is, deze naar de Afdeling of de in het algemeen bevoegde kamer terug te wijzen.

Artikel 67

1. Voor zoveel nodig regelt de Afdeling haar werkzaamheden en die harer kamers, alsmede de overige aangelegenheden, welke uitsluitend de Afdeling aangaan. De regeling wordt in de Staatscourant bekend gemaakt.
2. In de Staatscourant wordt aangekondigd wanneer de openbare vergaderingen zullen worden gehouden.

Artikel 68

1. Behoudens het bepaalde in artikel 66, zesde lid, wordt voor het nemen van besluiten voor de Afdeling een aantal van tenminste vijf en voor de kamers het aantal leden, waaruit deze bestaan, gevorderd.
2. De Afdeling en de kamers besluiten bij volstreckte meerderheid van stemmen.
Bij staking van stemmen beslist de stem van de voorzitter der vergadering.

Artikel 69

Indien de Afdeling in kamers is gesplitst, treden voor de toepassing van de volgende artikelen van dit hoofdstuk elke kamer met betrekking tot de werkzaamheden, waarmee zij is belast, zomede haar voorzitter in de plaats onderscheidenlijk van de Afdeling zelve en van de voorzitter der Afdeling.

Artikel 70

1. Voor de aanvang van de openbare behandeling van een zaak door de Afdeling of een kamer kan elk der zittende leden door belanghebbenden worden gewraakt op grond van feiten of omstandigheden, die het vormen van een onpartijdig oordeel zouden kunnen belemmeren.
2. Op grond van een gevraagde wraking kan een lid zich verschonen.
3. De overige leden beslissen zo spoedig mogelijk, of de wraking of verschoning wordt toegestaan. In geval van staking van stemmen is het verzoek tot wraking of verschoning toegestaan.

TITEL II

De wijze van werken van de Afdeling

§ 1. Aanhangig maken en vooronderzoek

Artikel 71

1. Een geschil als bedoeld in artikel 63 wordt aanhangig gemaakt bij een aan de Afdeling rechtspraak gericht geschrift, dat in tweevoud bij deze Afdeling wordt ingediend.
2. Indien met het geschrift niet overeenkomstig het bepaalde in het eerste lid is gehandeld, doch dit aan de Raad of aan de Afdeling voor de geschillen van bestuur is gericht, dan wel bij Ons of een Onze ministers is ingediend, wordt niettemin aangenomen dat aan de daarvoor geldende bepalingen is voldaan. Bij onjuiste indiening wordt het geschrift, nadat daarop de datum van ontvangst is aangetekend, met de daarbij overgelegde stukken doorgezonden naar de Afdeling rechtspraak, onder gelijktijdige mededeling hiervan aan de afzender.

Artikel 72

1. Het geschrift dient gemotiveerd te zijn. Bij het geschrift worden zo mogelijk het besluit, waarop het geschil betrekking heeft, en de overige op de zaak betrekking hebbende stukken overgelegd.

De secretaris tekent op het geschrift de datum van ontvangst aan en geeft een bewijs van ontvangst af.

3. Ten aanzien van personen of colleges, met enig openbaar gezag bekleed, worden de hun als zodanig toevertrouwde belangen voor de toepassing van deze wet als hun belangen beschouwd.

4. Indien Wij belanghebbenden zijn, treedt Onze minister wie de zaak aangaat, namens Ons op en worden alle voor Ons bestemde stukken aan deze minister gericht.

Artikel 73

1. Van de indiener van het geschrift wordt door de secretaris een recht geheven van f 150. Indien meerdere personen gezamenlijk één geschrift terzake van eenzelfde besluit hebben ingediend, is het enkelvoudige recht verschuldigd.

2. Aan natuurlijke personen verleent de voorzitter van de Afdeling vermindering met f 110 onderscheidenlijk f 75 van het verschuldigde recht indien hun inkomen, blijkens de door hen over te leggen verklaring of bescheiden, bedoeld in artikel 11, tweede lid, van de Wet rechtsbijstand aan on- en minvermogenden niet meer bedraagt dan in artikel 9, derde lid, onderdelen a tot en met c, onderscheidenlijk d tot en met g, van die wet is bedoeld. Een vermindering kan voorlopig worden verleend.

3. Het verzoek om voorziening wordt niet in behandeling genomen voordat het verschuldigde recht ter secretarie van de Raad van State is gestort.

Indien het verschuldigde recht niet is gestort binnen dertig dagen na de dag van verzending van een mededeling waarin de secretaris de indiener van het geschrift op de verschuldigdheid daarvan heeft gewezen, wordt de indiener door de Afdeling niet ontvankelijk verklaard.

4. Aan de indiener van het geschrift wordt bij intrekking van het verzoek om voorziening omdat het orgaan geheel of gedeeltelijk aan diens bezwaren is tegemoet gekomen, het door hem gestorte recht vergoed door dat orgaan. In de overige gevallen heeft het orgaan bij intrekking van het geschrift de bevoegdheid het gestorte recht geheel of gedeeltelijk te vergoeden.

5. Bij gehele of gedeeltelijke gegrondverklaring van het verzoek om voorziening houdt de uitspraak van de Afdeling tevens in, dat aan de indiener van het geschrift het door hem gestorte recht wordt vergoed ten laste van het bij de uitspraak aangewezen lichaam.

6. De in dit artikel genoemde bedragen kunnen bij algemene maatregel van bestuur worden gewijzigd voor zover het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie daartoe aanleiding geeft.

Artikel 74

1. De voorzitter van de Afdeling wijst de verzoeker die het bepaalde bij artikel 72, eerste lid, niet in acht heeft genomen, op het gepleegde verzuim en nodigt hem uit dit binnen een bepaalde termijn te herstellen.

2. De verzoeken die niet binnen de ingevolge het eerste lid bepaalde termijn het door hem gepleegde verzuim heeft hersteld, kan in zijn verzoek niet-ontvankelijk worden verklaard.

Artikel 75

1. De voorzitter wint de nodige ambtsberichten in. Het overheidsorgaan, aan hetwelk een ambtsbericht is gevraagd, zendt dit onder bijvoeging van de zich onder zijn berusting bevindende tot de zaak betreffende stukken – voor zover dit niet in strijd is met enige wettelijke bepaling tot geheimhouding – aan de voorzitter.

2. De voorzitter kan een termijn stellen, waarbinnen de ambtsberichten worden uitgebracht.

3. De voorzitter wijst een lid der Afdeling als rapporteur aan.

Artikel 76

1. Aan de belanghebbende wordt mededeling gedaan, dat zij binnen een door de voorzitter bepaalde termijn memoriën en bewijsstukken, die zij voor de behandeling van de zaak dienstig achten, kunnen indienen.

2. Indien er, naar het vermoeden van de voorzitter, onbekende belanghebbenden zijn, kan deze de mededeling, bedoeld in het eerste lid, tevens doen door middel van een aankondiging in de Staatscourant. Naast de aankondiging in de Staatscourant kan ook een ander middel voor de mededeling gebezigd worden.

3. De voorzitter kan al dan niet op het verzoek van een of meer der belanghebbenden de termijn verlengen, zo dikwijls het belang der zaak het vordert. Het verzoek wordt schriftelijk gedaan.

4. Bij verlenging van de termijn geschiedt daarvan op gelijke wijze kennisgeving.

5. De memoriën moeten door de belanghebbenden of hun gemachtigden ondertekend zijn.

Artikel 77

1. De op de zaak betrekking hebbende schrifturen en bewijsstukken bij de Afdeling aanwezig, worden nedergelegd ter secretarie van de Raad van State of op een andere door de voorzitter te bepalen plaats, waarvan aan belanghebbenden mededeling wordt gedaan.

2. De belanghebbenden of hun gemachtigden kunnen deze binnen een door de voorzitter bepaalde en aan hen medegedeelde termijn, welke in de regel ten minste veertien dagen beloopt, inzien en daarvan afschriften of uittreksels vragen. Met betrekking tot de voor de verstrekking van afschriften en uittreksels in rekening te brengen vergoedingen en met betrekking tot kosteloze verstrekkingen worden bij algemene maatregel van bestuur regels gesteld.

3. Schrifturen, ambtsberichten en bewijsstukken, ten aanzien waarvan de indiener die deze overlegt van oordeel is dat om gewichtige redenen geheimhouding gewenst is, dan wel dat wordt afgezien van toepassing van het eerste lid, worden onder mededeling van deze bezwaren overgelegd. De voorzitter beslist of en in hoeverre met bezwaren rekening wordt gehouden.

Beslist de voorzitter dat met een of meer der stukken niet behoeft te worden gehandeld als bedoeld in het eerste lid, dan wordt van de overlegging alleen aan de wederpartij van de indiener mededeling gedaan. In het geval de indiener te kennen heeft gegeven dat er gewichtige bezwaren bestaan tegen kennisneming door de wederpartij, kan van de inhoud van die stukken door de Afdeling slechts dan kennis worden genomen als de wederpartij te kennen heeft gegeven tegen zodanige kennisneming geen bezwaar te hebben.

§ 2. Openbare behandeling

Artikel 78

1. De belanghebbenden worden opgeroepen om na afloop van de in het tweede lid van artikel 77 bedoelde termijn in een openbare vergadering van de Afdeling te verschijnen, ten einde desgewenst persoonlijk of door hun gemachtigden hun standpunt toe te lichten.

2. De voorzitter bepaalt plaats en tijdstip van de vergadering.

3. Ook indien Wij of Onze minister geen belanghebbenden zijn, ontvangt Onze minister, wie het aangaat, bericht omtrent het tijdstip van behandeling

der zaak. Een door hem aangewezen ambtenaar kan ook wanneer artikel 90 wordt toegepast bij de behandeling aanwezig zijn. Aan deze wordt desgewenst de gelegenheid gegeven om het standpunt van de minister uiteen te zetten.

Artikel 79

De behandeling van een zaak in een openbare vergadering kan met schriftelijke toestemming van de belanghebbenden, bedoeld in artikel 78, eerste lid, achterwege blijven.

Artikel 80

1. De gemachtigden, die niet als advocaat of procureur zijn ingeschreven, moeten voorzien zijn van een schriftelijke lastgeving, tenzij de belanghebbenden zelve met deze gemachtigden verschijnen.

2. De Afdeling kan weigeren bepaalde personen die van het verlenen van rechtsgeleerde hulp hun beroep maken en niet advocaat of procureur zijn, als gemachtigden toe te laten.

Artikel 81

1. De voorzitter kan een belanghebbende bij aangetekende dienstbrief doen oproepen om in een openbare vergadering van de Afdeling persoonlijk te verschijnen tot het geven van inlichtingen.

2. Geldt de oproeping een rechtspersoon of een publiekrechtelijk college, dan verschijnt een der bestuurders, onderscheidenlijk een der leden, tenzij de oproeping een of meer bepaalde bestuurders, onderscheidenlijk een of meer bepaalde leden, aanwijst.

Artikel 82

1. De voorzitter is bevoegd, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van belanghebbenden of hun gemachtigden, bepaalde personen als getuige of deskundige te doen oproepen. De voorzitter is bevoegd tolken te doen oproepen.

2. De oproeping geschiedt bij aangetekende dienstbrief.

3. Namen en woonplaatsen van de getuigen, deskundigen en tolken worden bij de oproeping, in artikel 78 bedoeld, aan de belanghebbenden zoveel mogelijk medegedeeld.

4. De belanghebbenden kunnen getuigen en deskundigen, wier verhoor zij wenselijk achten, medebrengen of bij deurwaardersexploot oproepen, mits daarvan tijdig aan de voorzitter is kennis gegeven, met volledige opgave van namen en woonplaatsen. Van een en ander wordt vanwege de voorzitter aan de andere belanghebbenden mededeling gedaan.

5. Zij die ingevolge dit artikel als getuige, deskundige of tolk zijn opgeroepen, zijn verplicht aan die oproeping gevolg te geven.

Artikel 83

De Afdeling kan bevelen, dat getuigen, deskundigen of tolken die, hoewel wettelijk opgeroepen, niet zijn verschenen en belanghebbenden, die aan een oproeping ingevolge artikel 81 geen gevolg hebben gegeven, door de openbare macht voor haar worden gebracht om aan hun verplichtingen te voldoen.

Artikel 84

Behoudens de bevoegdheid getuigen en deskundigen te doen voorbrengen vindt ten aanzien van Onze minister het bepaalde in de artikelen 81, 82, vierde en vijfde lid, en 83, geen toepassing.

Artikel 85

De voorzitter zorgt in de vergaderingen voor de handhaving van de orde en is bevoegd, wanneer de orde op enige wijze door de toehoorders wordt verstoord, hen, die dit doen of alle toehoorders te doen vertrekken.

Artikel 86

1. In de openbare vergadering der Afdeling brengt de rapporteur verslag uit, behelzende een overzicht van de zaak en van haar verloop.

2. De in de vergadering verschenen belanghebbenden of hun gemachtigden worden daarna in de gelegenheid gesteld het woord te voeren. Daarbij worden geen nieuwe stukken overgelegd, indien andere belanghebbenden of hun gemachtigden hiertegen bezwaar maken.

3. De voorzitter en de leden der Afdeling zijn bevoegd, aan de belanghebbenden of hun gemachtigden vragen te stellen.

Artikel 87

1. De getuigen zijn verplicht getuigenis af te leggen, de deskundigen en tolken hun diensten als zodanig te verlenen, een en ander behoudens verschoning wegens ambts- of beroepsgeheim.

2. De Afdeling kan bevelen, dat getuigen of deskundigen niet zullen worden gehoord en tolken niet tot de uitoefening van hun taak zullen worden toegelaten dan na het afleggen van eed of belofte.

3. Zij leggen in dat geval in handen van de voorzitter de eed of belofte af; de getuigen: dat zij zullen zeggen de gehele waarheid en niets dan de waarheid; de deskundigen: dat zij verslag zullen doen naar hun geweten; de tolken: dat zij hun plichten als tolk met nauwkeurigheid zullen vervullen.

4. Getuigen en deskundigen worden door de voorzitter of door de rapporteur ondervraagd.

5. Vragen kunnen mede worden gesteld door de andere leden der Afdeling en, met toestemming van de voorzitter, door diens tussenkomst door de belanghebbenden of hun gemachtigden.

6. Getuigen en deskundigen, overeenkomstig het vierde lid van artikel 82 ter vergadering opgeroepen of medegebracht, kunnen ook bij verzuim van de daar vermelde kennisgeving worden gehoord, tenzij belanghebbenden of hun gemachtigden daartegen bezwaar maken.

7. De volgorde, waarin de getuigen en deskundigen zullen worden gehoord, alsmede de met het oog op hun onbevagenheid ter vergadering te nemen maatregelen worden door de voorzitter bepaald.

8. Getuigen, deskundigen en tolken mogen zich niet verwijderen dan nadat de voorzitter hun daartoe verlof heeft gegeven.

Artikel 88

1. Getuigen, deskundigen en tolken, op last van de voorzitter opgeroepen, alsmede belanghebbenden, opgeroepen ingevolge artikel 81, ontvangen desverlangd voor reis- en verblijfkosten alsmede wegens tijdverzuim en daarmede verband houdende noodzakelijke kosten, vergoeding uit 's Rijks kas overeenkomstig het bij of krachtens de Wet tarieven in burgerlijke zaken bepaalde.

2. Voor zover bij algemene maatregel van bestuur niet anders is bepaald, ontvangen de in het eerste lid bedoelde personen die in openbare dienst zijn, indien zij zijn opgeroepen in verband met hun taak als zodanig, geen vergoeding.

3. Getuigen en deskundigen, door belanghebbenden medegebracht of opgeroepen ontvangen van dezen vergoeding overeenkomstig de in het eerste lid bedoelde regelen.

4. Deurwaarders ontvangen van belanghebbenden, voor wie zij werkzaamheden als bedoeld in het vierde lid van artikel 82 hebben verricht,

vergoeding overeenkomstig het bij en krachtens de Wet tarieven in burgerlijke zaken bepaalde.

5. De voorzitter begroot de ingevolge dit artikel verschuldigde vergoeding; de begroting is op de minuut uitvoerbaar overeenkomstig de bepalingen van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Artikel 89

Na afloop van het verhoor worden de belanghebbenden of hun gemachtigden in de gelegenheid gesteld, naar aanleiding van hetgeen door de getuigen en deskundigen is verklaard, het woord te voeren.

Artikel 90

Om gewichtige in het proces-verbaal van de zitting te vermelden redenen kan de Afdeling besluiten, dat de behandeling van de zaak geheel of gedeeltelijk zal plaatshebben in een vergadering met gesloten deuren.

Artikel 91

1. De aan de Afdeling toegevoegde ambtenaren van Staat houden proces-verbaal van de vergadering.

2. Het proces-verbaal behelst de namen der leden, die vergaderd zijn, die van de belanghebbenden en van hun gemachtigden, die in de vergadering zijn verschenen, en die van de verschenen getuigen, deskundigen en tolken.

3. Het houdt een korte vermelding in van al hetgeen in de vergadering met betrekking tot de zaak voorvalt.

4. Het wordt door de voorzitter met de door hem aangewezen ambtenaar van Staat ondertekend.

5. De Afdeling kan ambtshalve of op verzoek van partijen bepalen, dat de verklaring van een belanghebbende, getuige of deskundige geheel in het proces-verbaal van de zitting zal worden opgenomen. Alsdan wordt de verklaring terstond op schrift gesteld, aan de belanghebbende, getuige of deskundige voorgelezen en door deze met de voorzitter en de door hem aangewezen ambtenaar van Staat ondertekend.

Heeft ondertekening niet plaats, dan wordt de reden daarvan in het proces-verbaal vermeld.

§ 3. De verdere behandeling

Artikel 92

De Afdeling beraadslaagt in raadkamer.

Artikel 93

1. Indien de Afdeling bezichtiging ter plaatse dienstig oordeelt, geschiedt deze door de Afdeling in haar geheel, door een commissie uit haar midden of door ambtenaren van Staat, die daartoe door de Afdeling zijn aangewezen. Van plaats, dag en uur der bezichtiging wordt aan de belanghebbenden mededeling gedaan.

2. Plaatselijke en andere autoriteiten verlenen bij de bezichtiging desgevraagd de medewerking, die in het belang van het onderzoek vereist is.

3. Van de bezichtiging wordt een proces-verbaal opgemaakt.

Artikel 94

Mocht de Afdeling het nodig achten, in het belang van het onderzoek feitelijk inlichtingen ter plaatse te doen inwinnen, dan worden deze door de plaatselijke en andere autoriteiten zoveel mogelijk verstrekt.

Artikel 95

1. Indien de Afdeling het nodig acht alsnog nadere ambtsberichten in te winnen, vindt artikel 75, eerste en tweede lid, toepassing.

De op de zaak betrekking hebbende schrifturen en bewijsstukken bij de Afdeling aanwezig, alsmede het procesverbaal bedoeld in artikel 91, worden vervolgens nedergelegd op de wijze bij artikel 77, eerste lid, bepaald.

Ten aanzien van deze stukken is het bepaalde in de artikelen 77, tweede en derde lid, van toepassing.

2. De belanghebbenden worden, op de wijze bij artikel 76 bepaald, in de gelegenheid gesteld tegen de nadere ambtsberichten, voorzover zij ter inzage zijn verstrekt, schriftelijk in te brengen wat door hen dienstig wordt geoordeeld. Daarna kan andermaal behandeling plaats vinden in een openbare vergadering van de Afdeling; de artikelen 78 tot en met 91 zijn dan van toepassing.

Artikel 96

Hernieuwde behandeling in een openbare vergadering vindt mede plaats, indien de Afdeling te harer voorlichting opnieuw belanghebbenden, getuigen of deskundigen wenst te horen; de artikelen 78 tot en met 91 zijn van toepassing.

Artikel 97

1. Hernieuwde behandeling vindt voorts plaats indien, met toepassing van artikel 66, zesde lid, de behandeling van de zaak aan een enkelvoudige kamer is opgedragen en het lid van deze kamer tijdens of na de openbare behandeling gebruik heeft gemaakt van zijn bevoegdheid, bedoeld in de tweede volzin van voornoemd artikellid.

2. Voor zover het lid van de enkelvoudige kamer niet reeds tijdens de behandeling aan degenen die zijn verschenen heeft medegedeeld dat de behandeling wordt geschorst en dat de belanghebbenden, getuigen en deskundigen voor een hernieuwde behandeling in een openbare vergadering van de meervoudige kamer zullen worden opgeroepen, geschiedt zulks, zodra mogelijk, schriftelijk.

3. De artikelen 78 tot en met 91, 95 en 96 zijn op de hernieuwde behandeling van toepassing.

§ 4. De uitspraak

Artikel 98

1. De Afdeling doet, behoudens het bepaalde in artikel 102, schriftelijk uitspraak. De uitspraak bevat de gronden, waarop zij berust.

2. De uitspraak vermeldt wanneer en door welk lid of welke leden van de Afdeling zij is vastgesteld.

3. Zij wordt door de voorzitter, alsmede door de in artikel 91, vierde lid, bedoelde ambtenaar van Staat, ondertekend; bij verhindering van een van hen wordt de reden daarvan in de beslissing vermeld.

Artikel 99

1. Indien de uitspraak van de Afdeling strekt tot gehele of gedeeltelijke vernietiging van een besluit, voorziet het overheidsorgaan, hetwelk dat besluit had genomen, voor zover nodig opnieuw in de zaak met inachtneming van die uitspraak.

De Afdeling kan daarvoor in haar uitspraak een termijn stellen.

2. De Afdeling kan bij haar uitspraak als bedoeld in het eerste lid bepalen, dat de gevolgen van het vernietigde besluit geheel of gedeeltelijk in stand blijven.

3. De Afdeling kan, zo daartoe termen zijn, in haar uitspraak tevens bepalen, dat een vergoeding zal worden toegekend ten laste van het bij de uitspraak aangewezen lichaam, onverminderd het recht van de belanghebbende om op grond van andere wettelijke bepalingen schadevergoeding te vragen.

4. Voor zover de uitspraak van de Afdeling verplicht tot betaling van een bepaald bedrag, kan zij worden ten uitvoer gelegd overeenkomstig de bepalingen van het tweede Boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Artikel 100

1. De uitspraak van de Afdeling wordt zo spoedig mogelijk openbaar gemaakt door mededeling daarvan in een openbare vergadering van de Afdeling door de voorzitter vóór de behandeling van andere zaken.

2. Van de uitspraak van de Afdeling zendt de secretaris onverwijld na de openbaarmaking daarvan kosteloos een door hem getekend afschrift aan de belanghebbenden.

Artikel 101

De secretaris is bevoegd afschriften van en uittreksels uit de uitspraken van de Afdeling te verstrekken. Met betrekking tot de daarbij in rekening te brengen vergoedingen en met betrekking tot de kosteloze verstrekking worden bij algemene maatregel van bestuur regelen gesteld.

Artikel 102

1. De Afdeling kan aan het slot van de behandeling mondelinge uitspraak doen, indien de behandelde zaak zich daartoe naar haar oordeel leent. De uitspraak kan met het oog daarop voor ten hoogste veertien dagen worden verdaagd onder aanzegging aan de verschenen belanghebbenden en de ambtenaar, bedoeld in artikel 78, derde lid, van de dag en uur van de uitspraak.

De mondelinge uitspraak bestaat uit een opgave van de beslissing van de Afdeling en van de daarvoor gebezigde gronden.

2. Van de mondelinge uitspraak wordt proces-verbaal opgemaakt. Het proces-verbaal wordt door de voorzitter of door het lid van de enkelvoudige kamer alsmede door de in artikel 91, vierde lid, bedoelde ambtenaar van Staat ondertekend.

3. Met betrekking tot het in het tweede lid bedoelde proces-verbaal zijn de artikelen 100, tweede lid, en 101 van overeenkomstige toepassing.

§ 5. *Voorziening bij niet gevolg geven aan een uitspraak*

Artikel 103

1. Indien een overheidsorgaan aan een uitspraak van de Afdeling als bedoeld in artikel 99, eerste lid, in zover zij niet verplicht tot betaling van een bepaald geldbedrag naar zijn oordeel niet of niet volledig gevolg kan geven binnen de bij die uitspraak gestelde termijn of – bij het ontbreken van zulk een termijn – binnen redelijke tijd, geeft het daarvan kennis aan de belanghebbende. Indien het niet of niet volledig gevolg geven zijn oorzaak vindt in nieuwe of gewijzigde feiten of omstandigheden die zich hebben voorgedaan nadat de beschikking waarop de uitspraak betrekking heeft is gegeven, doet het orgaan daarvan gelijktijdig mededeling.

2. Indien een mededeling als bedoeld in de tweede volzin van het eerste lid, is gedaan kan de belanghebbende zich ter zake met een verzoek om voorziening tot de Afdeling wenden. Op dit verzoek zijn dezelfde bepalingen, met uitzondering van artikel 73, van toepassing als op het verzoek waarop de in het eerste lid bedoelde uitspraak van de Afdeling betrekking heeft.

Artikel 104

1. Indien een kennisgeving zonder mededeling of geen kennisgeving als bedoeld in artikel 103, eerste lid, is gedaan, kan de belanghebbende zich ter zake tot de Afdeling wenden met een verzoek om toekenning van een vergoeding dan wel om te bepalen, dat het overheidsorgaan alsnog aan de uitspraak van de Afdeling gevolg zal geven.

2. Het in het eerste lid bedoelde verzoek wordt gedaan binnen dertig dagen na ontvangst van de kennisgeving of, indien geen kennisgeving is gedaan, binnen dertig dagen na het einde van het in artikel 103, eerste lid, bedoelde tijdsverloop. Artikel 72, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing.

3. Indien de grief, dat niet of niet volledig aan de beslissing van de Afdeling gevolg is gegeven, gegrond bevonden wordt, kan de Afdeling uitspreken, dat aan de verzoeker ten laste van het bij haar uitspraak aangewezen lichaam een bij die uitspraak vast te stellen vergoeding wordt toegekend dan wel dat het overheidsorgaan alsnog binnen een door haar te bepalen termijn aan de uitspraak van de Afdeling gevolg dient te geven.

In het laatste geval bepaalt de Afdeling tevens, dat indien, zolang of zo dikwijls het overheidsorgaan aan de uitspraak niet of niet volledig gevolg geeft, het door haar aan te wijzen overheidslichaam aan de belanghebbenden een door haar vast te stellen dwangsom verbeurt.

4. Op de uitspraak, in het derde lid bedoeld, zijn de artikelen 98, 99, vierde lid, 101 en 102 van overeenkomstige toepassing.

§ 6. Vereenvoudigde behandeling

Artikel 105

1. De voorzitter kan onmiddellijk uitspraak doen, indien het verzoek kennelijk niet-ontvankelijk is, dan wel indien de verdere behandeling van de zaak hem niet nodig voorkomt, omdat:

- a. het verzoek kennelijk ongegrond is;
- b. het aangevallen besluit kennelijk niet in stand kan blijven;
- c. het aangevallen besluit door het bevoegde overheidsorgaan is ingetrokken of gewijzigd, en dit orgaan kennelijk aan de bezwaren van de verzoeker is tegemoet gekomen.

2. Op de in het eerste lid bedoelde uitspraak zijn de artikelen 98, eerste en tweede lid, en 99 tot en met 101 van overeenkomstige toepassing. De uitspraak wordt door de voorzitter ondertekend. Belanghebbenden worden gewezen op het bepaalde in artikel 106, eerste lid.

Artikel 106

1. Tegen de uitspraak, in artikel 105 bedoeld, kan een belanghebbende binnen veertien dagen na de dag van verzending schriftelijk verzet doen bij de Afdeling. De indiener van het verzetschrift dient gemotiveerd aan te geven met welke overwegingen van de voorzitter hij zich niet kan verenigen. De artikelen 71, eerste lid, 72, tweede lid, en 74 zijn van overeenkomstige toepassing.

De indiener van het verzetschrift kan daarbij vragen dat hij over zijn verzet wordt gehoord en in de gelegenheid wordt gesteld schrifturen, ambtsberichten en bewijsstukken ter secretarie in te zien.

2. Alvorens een uitspraak te doen op het verzet, stelt de Afdeling de indiener van het verzetschrift die daarom vroeg, in de gelegenheid in een openbare vergadering te worden gehoord en de stukken, bedoeld in het eerste lid, in te zien, tenzij zij van oordeel is dat het verzet gegrond is. De artikelen 85, 90 en 91 zijn van overeenkomstige toepassing.

3. Is de Afdeling van oordeel dat het verzet gegrond is, dan vervalt de uitspraak, in artikel 105 bedoeld, en wordt de zaak in verdere behandeling genomen.

4. Op de uitspraak zijn de artikelen 98, 100, 101 en 102 van overeenkomstige toepassing.

§ 7. *Schorsing*

Artikel 107

1. Hangende het onderzoek kan een besluit, dat onderwerp van een door de Afdeling te beslissen geschil uitmaakt of waartegen ingevolge artikel 7, tweede lid, van de Wet administratieve rechtspraak overheidsbeschikkingen een bezwaarschrift is ingediend, ten verzoeken van de belanghebbende geheel of gedeeltelijk door de voorzitter worden geschorst op grond, dat de uitvoering van het besluit voor hem een onevenredig nadeel met zich zou brengen in verhouding tot het door een onmiddellijke uitvoering van het besluit te dienen belang. Ook kan op zijn verzoek een voorlopige voorziening worden getroffen ter voorkoming van onevenredig nadeel als in de eerste volzin bedoeld.

2. De voorzitter van de Afdeling kan de behandeling van een verzoek om schorsing of voorlopige voorziening opdragen aan een door hem aan te wijzen lid van de Afdeling. Voor de toepassing van de artikelen 108 tot en met 113 treedt dit lid in de plaats van de voorzitter.

3. Het verzoek wordt gericht tot de voorzitter van de Afdeling.

4. Het bepaalde in de artikelen 72, eerste en tweede lid, en 74 is van toepassing.

5. Van de indiener van een verzoek om schorsing of een voorlopige voorziening wordt een recht geheven van f 150. Artikel 73, eerste lid, tweede volzin, en tweede lid is van toepassing.

6. Van het recht, verschuldigd ingevolge het vijfde lid, is slechts de helft verschuldigd indien in dezelfde zaak reeds een geschrift als bedoeld in artikel 71 door de indiener is ingediend.

7. Het verzoek om voorziening wordt niet in behandeling genomen voordat het verschuldigde recht ter secretarie van de Raad van State is gestort, dan wel door de indiener het bewijs van storting van het verschuldigde recht is overgelegd. Indien het verschuldigde recht niet is gestort binnen veertien dagen na de dag van verzending van een mededeling waarin de secretaris de indiener van het verzoek op de verschuldigdheid daarvan heeft gewezen, wordt deze door de voorzitter niet-ontvankelijk verklaard.

De artikelen 108 en 109 blijven buiten toepassing.

8. Bij intrekking van het verzoek om schorsing of een voorlopige voorziening heeft het orgaan, dat het bestreden besluit heeft genomen de bevoegdheid het gestorte recht geheel of gedeeltelijk te vergoeden.

9. De voorzitter kan bij gehele of gedeeltelijke inwilliging van het verzoek bij zijn uitspraak gelasten dat aan de indiener daarvan het door hem gestorte recht wordt vergoed ten laste van het bij de beslissing aangewezen lichaam.

10. Een verzoek om schorsing of een voorlopige voorziening wordt buiten verdere behandeling gelaten en het gestorte recht wordt door de secretarie terugbetaald, indien het betrokken orgaan onderscheidenlijk de natuurlijke of rechtspersoon tot wie het bestreden besluit zich richt, in antwoord op een eerste desbetreffend verzoek van of vanwege de voorzitter schriftelijk verklaart de uitvoering van het bestreden besluit hangende de procedure met betrekking tot de hoofdzaak op te schorten dan wel de gevraagde voorlopige maatregelen te zullen nemen en de verzoeker instemt met niet-voortzetting van de behandeling.

Artikel 108

1. De voorzitter van de Afdeling beschikt met spoed op het verzoek, na verhoor, althans behoorlijke oproeping van de belanghebbenden of van hun gemachtigden.

2. Indien wij belanghebbenden zijn, treedt Onze minister wie de zaak aangaat, namens Ons op en worden alle voor Ons bestemde stukken aan deze minister gericht.

3. De artikelen 78, tweede lid, 81, 84 en 88, eerste, tweede en vijfde lid, zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 109

1. De voorzitter is bevoegd, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van de belanghebbenden of hun gemachtigden, bepaalde personen als getuige of deskundige te doen oproepen en is tevens bevoegd tolken te doen oproepen. De belanghebbenden kunnen getuigen en deskundigen, wier verhoor zij wenselijk achten, medebrengen ter zitting, mits zij voor de aanvang der zitting de voorzitter kennisgeven van de namen en woonplaatsen dezer personen. Van overeenkomstige toepassing zijn de artikelen 84, 87, 88 met uitzondering van het vierde lid en – indien de oproeping geschiedt bij aangetekende dienstbrief – de artikelen 82, derde en vijfde lid, en 83.

2. Het verhoor geschiedt in het openbaar. De artikelen 85, 90 en 91 zijn van overeenkomstige toepassing.

3. Indien de voorzitter van oordeel is, dat de belanghebbenden er in hun belangen niet door worden geschaad, kan hij op het verzoek beschikken zonder toepassing van de voorgaande leden van dit artikel.

Artikel 110

Schorsing stuit onmiddellijk de werking van het geschorste besluit.

Artikel 111

1. De voorzitter kan in zijn uitspraak bepalen dat, indien of zolang het overheidsorgaan aan de uitgesproken schorsing of voorlopige voorziening niet of niet volledig gevolg geeft, het door hem bij die uitspraak aan te wijzen overheidslichaam aan de belanghebbende een dwangsom verbeurt. Artikel 99, vierde lid, is van overeenkomstige toepassing.

2. Zonodig kan de voorzitter bij nadere beschikking bepalen, dat een dwangsom als in het eerste lid bedoeld verbeurt wordt. Hij kan daaraan ook zijn eerdere beschikking aanpassen. De voorzitter beschikt na verhoor, althans behoorlijke oproeping, van belanghebbenden of hun gemachtigden. De artikelen 72, vierde lid, 78, tweede lid, 81, 84, 88, eerste, tweede en vijfde lid, 99, vierde lid, en 109 zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 112

De schorsing, de voorlopige voorziening en de beschikking tot oplegging van een dwangsom kunnen worden opgeheven of gewijzigd door de voorzitter nadat hij partijen heeft gehoord, althans behoorlijk opgeroepen. Artikel 109, eerste en tweede lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 113

De schorsing en de voorlopige voorziening vervallen, zodra door de Afdeling is beslist, voor zover daarvoor in de uitspraak van de Afdeling geen ander tijdstip is aangegeven.

Artikel 114

1. De schorsing van een besluit, ten aanzien waarvan bij wettelijk voorschrift openbare kennismaking is voorgeschreven, zomede de wijziging en opheffing dier schorsing, worden door het tot die bekendmaking bevoegde gezag op gelijke wijze bekend gemaakt.

2. Ten aanzien van de bekendmaking van een voorlopige voorziening handelt de voorzitter zoveel mogelijk overeenkomstig de voor bekendmaking van het besluit geldende voorschriften.

Artikel 115

Een afschrift van de beslissing met betrekking tot de schorsing, de voorlopige voorziening en de beschikking tot oplegging van een dwangsom, alsmede van die met betrekking tot de opheffing en de wijziging wordt onverwijld aan de belanghebbenden en aan de Afdeling toegezonden.

Artikel 116

1. Indien het verzoek, bedoeld in artikel 107, wordt gedaan hangende het onderzoek in een door de Afdeling te beslissen geschil en de voorzitter van oordeel is dat de feiten en omstandigheden geen ander onderzoek vergen, kan hij met toestemming van belanghebbenden, of indien hij oordeelt dat de beslissing in dit geschil moet leiden tot de uitspraak dat het beroep kennelijk niet-ontvankelijk, kennelijk ongegrond of kennelijk gegrond is, onmiddellijk uitspraak in dit geschil doen.

2. Op de uitspraak zijn de artikelen 98, eerste en tweede lid, 99 tot en met 101, en, wanneer de zaak op een zitting is behandeld, artikel 102, van overeenkomstige toepassing. De voorzitter ondertekent de uitspraak. Indien het beroep kennelijk niet-ontvankelijk, kennelijk ongegrond of kennelijk gegrond is, is artikel 106 van overeenkomstige toepassing.

§ 8. Bijzondere procedure voor spoedeisende gevallen

Artikel 117

Indien het belang van verzoeker een onverwijld beslissing op zijn verzoek om voorziening vordert, kan deze bij het in artikel 71, eerste lid, bedoelde geschrift gemotiveerd verzoeken het adres versneld te behandelen, zonder toepassing van de artikelen 75, 76 en 77.

Artikel 118

1. Na ontvangst van een verzoek als bedoeld in artikel 117 bepaalt de voorzitter zo spoedig mogelijk de plaats, dag en uur, waarop de openbare behandeling van de zaak door de Afdeling zal plaatsvinden en doet daarvan onverwijld mededeling aan belanghebbenden. Aan het administratief orgaan, dat het besluit waartegen voorziening wordt gevraagd heeft genomen, wordt een afschrift van de ingezonden stukken gezonden.

2. Het administratief orgaan is bevoegd tot zeven dagen voor de behandeling van de zaak een memorie en bewijsstukken bij de voorzitter in te dienen. De secretaris zendt een afschrift van deze stukken aan de verzoeker.

3. Blijkt aan de Afdeling bij de openbare behandeling, dat de zaak niet voldoende spoedeisend is om een versnelde behandeling te rechtvaardigen, of dat een versnelde behandeling van de zaak een onevenredig nadeel met zich zou brengen in verhouding tot de daardoor te dienen belangen, dan bepaalt de Afdeling, dat aan de artikelen 75, 76 en 77 alsnog toepassing wordt gegeven.

Artikel 119

In afwijking van het bepaalde in artikel 118, eerste lid, kan de voorzitter een verzoek als bedoeld in artikel 117 onmiddellijk als kennelijk ongegrond afwijzen dan wel niet-ontvankelijk verklaren. Artikel 105, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing.

§ 9. Herziening

Artikel 120

1. Herziening van een uitspraak van de Afdeling of van de voorzitter, bedoeld in de artikelen 105, eerste lid, of 116, kan op verzoek van de

belanghebbende plaatsvinden op grond van nader gebleken feiten of omstandigheden, die, waren zij eerder bekend geweest, tot een andere uitspraak zouden hebben kunnen leiden.

2. Op het verzoek om herziening is het bepaalde in dit Hoofdstuk voor zoveel nodig van toepassing.

V

Na het nieuwe onderdeel K wordt een nieuw onderdeel toegevoegd, luidende:

L

De artikelen 85 tot en met 89 worden vernummerd tot 121 tot en met 125.

A-4

Artikel II wordt als volgt gewijzigd:

I

Onder verlettering van de onderdelen A tot en met C tot B tot en met D, wordt een nieuw onderdeel A ingevoegd, luidende:

A

In artikel 10 wordt «artikelen 68 tot en met 84» vervangen door: artikelen 71 tot en met 120.

II

Het tot B verletterde onderdeel wordt vervangen door:

B

Artikel 12, tweede lid, komt te luiden:

2. De voorzitter deelt daarbij mede dat het eventueel reeds krachtens artikel 81 van de Wet op de Raad van State betaalde recht zal worden teruggestort. Indien eveneens een verzoek op grond van artikel 107 van de Wet op de Raad van State is ingediend, vindt op het terug te storten bedrag inhouding plaats van het verschil tussen het op grond van het vijfde lid van dat artikel verschuldigde en het op grond van het zesde lid van dat artikel eventueel reeds betaalde recht.

A-5

In artikel III wordt onderdeel A vervangen door:

A

In artikel 34, derde lid, wordt «artikelen 68, met uitzondering van het vijfde lid, tot en met 79 en artikel 84» vervangen door: artikelen 71 tot en met 106 en artikel 120.

A-6

Onder vernummering van de artikelen IV en V tot XI en XIII worden een zestal nieuwe artikelen ingevoegd, luidende:

ARTIKEL IV

Indien de Leegstandwet (Stb. 1981, 337) in werking treedt of reeds is getreden wordt het ingevolge artikel 19, onderdeel B van die wet gewijzigde artikel 8 van de Woonruimtetwet 1947 (Stb. H 291) gewijzigd als volgt:

A

In het bepaalde onder c wordt «artikele 79 en 80» vervangen door: artikelen 106 en 107.

B

In het bepaalde onder d wordt «artikelen 81-83» en «artikel 82, derde lid» vervangen door: artikelen 117 tot en met 119, respectievelijk door: artikel 118, derde lid.

ARTIKEL V

Zowel in artikel H7, vijfde lid, als in artikel R4a, vijfde lid, van de Kieswet (Stb. 1951, 290) wordt «artikelen 79 tot en met 83» vervangen door: artikelen 106 tot en met 119.

ARTIKEL VII

In artikel 16a van de Belemmeringenwet Landsverdediging (Stb. 1951, 323) wordt «artikel 80» vervangen door: artikel 107.

ARTIKEL VIII

In artikel 7, tweede lid, van de Wet giraal effectenverkeer (Stb. 1977, 333) wordt «artikel 80» vervangen door: artikel 107.

ARTIKEL IX

Het Besluit vergoedingen rechtsbijstand (Stb. 1983, 168) wordt gewijzigd als volgt:

A

In artikel 14, eerste lid, wordt «artikelen 60 en 78» vervangen door: artikelen 60 en 105.

B

In artikel 15 wordt «artikel 80» vervangen door: artikel 107.

ARTIKEL X

In artikel 17, vijfde lid, van de Wet arbeid buitenlandse werknemers (Stb. 1978, 737) wordt «artikel 80» vervangen door: artikel 107.

A-7

Na artikel XI wordt een nieuw artikel XII ingevoegd, luidende:

ARTIKEL XII

De tekst van de Wet op de Raad van State wordt door Onze Minister van Justitie in het Staatsblad geplaatst.

De Minister van Binnenlandse Zaken,

De Minister van Justitie,